

Med keisersnittsrate på 55 prosent

På det offentlige sykehuset St. Georges i Chania på Kreta gis det ikke noen form for smertelindring under en normal fødsel. – Vi har epidural, men tilbyr det ikke generelt fordi vi er for få ansatte på avdelingen, sier jordmor Anatstasia Marinaki-Chatjiioannou. Tekst og foto Laila S. Berg

FØDETEAMET: Jordmor Erini Stathak (40) (foran), barnelege og neonatolog Eleni Apazidou (48) (bak), jordmor Evaggelia Mazkaki (48) (høyre), barnelege Kostas Kastinakis (33) og jordmor Anatstasia Marinaki-Chatjiioannou (54).

Chania er en av verdens eldste havnebyer og ligger på nordvest-siden av Kreta. Her finnes også et privat sykehus, for de som har råd til å betale for det. Jordmora har besøkt St. Georges der det årlig fødes cirka 800 barn i året. Med fire fødestuer, hvor kun tre er i bruk på grunn av ressursmangel, en liten prematuravdeling og 420 sengeplasser, så er dette det eneste offentlige helsetilbudet for de som bor i området.

Lystgass ukjent

Når det oppstår en vanskelig fødsel, bringes nødvendig utstyr med til fødestuene, og ekspertisen tilkalles.

Sykehuset har ingen spesiell avdeling for problemfødsler, og avdelingsleder koordinerer nødvendig personell og utstyr i hvert enkelt tilfelle. Epidural finnes på sykehuset, men de er for få jordmødre til at den kan tilbys som smertelindring ved normal fødsel,

«I år synes det å være flere barn som fødes enn tidligere.» Eleni Apazidou

den brukes nesten bare ved keisersnitt. Lystgass er ukjent her, og det gis ingen form for smertestillende middel som et tilbud til fødende.

– Vi bruker epidural ved keiser-

snitt, men bare en sjelden gang ved vaginal fødsel. Vi er for få anestesileger og jordmødre til å kunne tilby dette generelt. Men det hender at vi gjør det, hvis vi har tid, og hvis det er spesialbestilt på forhånd, sier jordmor Anastasia.

Mange kvinner føler angst for å føde, og vil nok helst unnsnippe med keisersnitt. De tror det er lettere slik. Men det er fortsatt 45 prosent som føder normalt uten smertelindring, og under enkle forhold. De fleste som velger keisersnitt har allerede født på den måten. Andre har en vanskelig stilling på barnet i magen, eller det kan være for stort og det kan by på en problematisk fødsel.

– Vi har en keisersnittsrate på 55 prosent, men dette regnes for å være lavt i Chania, sier neonatolog og avdelingsleder Eleni Apazidou.

Under en vanlig fødsel er både jordmor og fødselslege tilstede. Dersom det oppstår et problem, tilkalles også en barnelege eller neonatolog. Ved keisersnitt er det alltid ei jordmor og en barnelege eller en neonatolog tilstede.

– Vi har en pågående diskusjon i dag, om det er nødvendig eller ikke, at en barnelege er tilstede under hver fødsel, selv under keisersnitt. Vi er sterkt underbemannet, og vi behøver flere neonatologer og barneleger for prematuravdelingen, sier Eleni.

De alvorlig premature sendes til Hieraklion med ambulanse eller til Athen med fly.

Dersom ultralyden viser at noe er galt med fosteret eller kvinnen, overføres hun dit for å føde.

Jordmødrene ville nok ønske at de hadde mer kapasitet. Det er en stressende jobb, med lange skift. En lege Jordmora snakket med hadde arbei-

UTSTYR: Prematuravdelingen på St. Georges, bare for de nesten fullbårne.

det ett og et halvt døgn i strekk, bare avbrutt av fire timers søvn.

Mangler ansatte

Alt i alt er det 14 jordmødre, en neonatolog og 12 barneleger som arbeider på St. Georges. Det inkluderer fødestueavdelingen, obstetikk, (som mangler tre fordi de er i permisjon), poliklinisk, obstetrisk klinikk og gynekologisk klinikk. Prematuravdelingen har sju ansatte, (og mangler to som er i permisjon).

– I fjor hadde vi en neonatal intensiv enhet (NICU nivå II) på St Georges, og vi hadde to neonatologer mer enn i år. Men de sluttet fordi det ble for mye arbeid, 24 timer per dag 10-14 dager per måned uten overtidsbetalt, sier Eleni.

De alvorlig premature barna kjøres to timer i ambulans østover på Kreta, til Hieraklion. Hieraklion har i dag to små service-sentre for behandling av svært tidligfødte. Vestre del av øya har ingen, og Eleni mener dette er galt.

– Det burde være en liten enhet også i vest, sier hun.

Hvert år fødes det 3000 barn i Kreta vest, hvorav 2000 i Chania.

– Men i år synes det å være flere barn som fødes enn tidligere, til tross for den vanskelige økonomiske situasjonen Hellas befinner seg i, sier Eleni Apazidou. ■

Mangler ansatte dårlig med jobbt

Fritt sykehusstilbud, flere ansatte og ingen oppsigelser, som er hengt opp foran sykehusinngangen.

Tekst og foto Laila S. Berg

Jordmor Anatstasia Marinaki-Chatjiioannou tar oss med på en omvisning, ved St. Georges.

– Det pleide å være lett å få jobb som jordmor, men i dag har situasjonen snudd seg helt. Det er knapt med jobbtilbud, for ikke å nevne det faktum at både offentlige og private sykehus, føde- og prematur avdelinger i Hellas må kutte kostnader. Traineeene våre er livredde for at de ikke får fast arbeid, sier Anastasia.

Fest på føden

Jordmora traff ei nybakt mamma, Despiona, og en stolt far, Siderakis. Han bærer på et bønnekjede som han holder godt fast i. Jordmor Erini Statahaka tok imot babyen. Hun spøker mildt med foreldrene, og vi er hjertelig velkommen med kyss og klem. Det er fest på føden hver gang det er en fødsel. Broderte små poser med sløyfe, og inni er det godterier som deles ut til familie og besøkende.

En blanding av trette og sprudlende leger og jordmødre sitter nærmest oppå hverandre på det lille pauserommet. Ei jordmor vil ikke fotograferes, hun har nemlig gått på vakt hele natta, og vi er allerede kommet langt på dag.

I korridoren på føden er det blomsteroppsatser med hallogenballonger som forteller om det ble gutt eller

jente, eller begge deler. Barna er med mødrene hele den første dagen etter fødselen, og mor og barn får bli i tre dager på sykehuset.

Prematur overraskelse

På prematurenheten ligger det to små tidligfødte på henholdsvis cirka 35 og 36 uker.

– Denne lille gutten ble født vaginalt av en 18 år gammel bulgarsk kvinne. Hun visste ikke at hun var gravid, og hadde følgelig ikke vært til kontroll under graviditeten. Hun kom til sykehuset på grunn av smerter, og fødselen var en stor overraskelse. Vi forventet at babyen ville være mye mindre, omkring 29 uker. Men så viste det seg at det ble en sunn prematur baby med en fødselsvekt på 2210 gram, forteller avdelingsleder Eleni Apazidou.

Moren forlot sykehuset andre dag etter fødselen fordi hun ikke hadde penger til å bo. Men gutten hadde det fint, og moren kom tilbake med partner og foreldre. De hentet gutten med seg hjem.

– Sykehusets sosialtjeneste følger opp familien som bor i Chania-området, sier Eleni

Knapt med jobb

Jordmorutdanninga i Hellas er et fireårig studie som er uavhengig av

– men ilbud

står det på banneren

sykepleierutdanninga, men sykepleierpensum er lagt inn i studiet. Det er straffbart å praktisere som jordmor uten å ha formell utdanning og en formell grad.

– Vi kan ikke spå noe om fremtiden. Alt er snudd opp ned, og det er ingen sikkerhet for noe. Vi lurar på hva fremtiden vil bringe våre barn. De er godt utdannet, men har ingen jobb, sier Anastasia.

Hjernekirurg i Guinness

Archontakis George er avdelingsoverlege og administrasjonsoverlege ved nevrokirurgisk klinikk på sykehuset. Han er dessuten en berømt hjernekirurg som står i Guinness rekordbok etter en mirakuløs operasjon han utførte i 2002.

– En student ved universitetet var på Santorini for å fiske med harpun, men var utrenet med fiskeredskapet, og et uhell førte til selvskudd. Harpunpilen ble tredd opp gjennom haken og tvers gjennom hjernen, ut på toppen av hodet, forteller hans sekretær Koundourou Giota.

Slik ble studenten funnet og brakt til sykehus. Der utførte Archontakis George denne vellykkede og kompliserte operasjonen som førte ham inn i Guinness verdensrekordbok. ■

FORNØYDE FORELDRE: Far Siderakis (39) med bønnekjede bak ryggen til jordmor Erini Statahaka (40). Foran, mor Despoina Marakaki (30) med pike (24 timer).

OVERRASKENDE FØDSEL: En bulgarsk mor på 18 år visste ikke at hun var gravid og kom til sykehuset på grunn av smerter. Hun fødte en velkapt gutt vaginalt, og ble på sykehuset i to dager før hun måtte hjem til sin familie. Hun kom senere for å hente gutten hjem.

Annonse:

Symposium - Incontinence, Pelvic Floor Disorders and Chronic Pelvic Pain

Symposium 23.11 2012
Bekkenenteret, Akershus universitetssykehus og Nasjonalt kompetansesenter for inkontinens og bekkenbunnsykdom, Universitetssykehuset Nord-Norge

1 dagskurs med norske og internasjonale fordragsholdere:
Bob Freeman, Plymouth Hospitals NHS Trust, England.
Kari Bø, Norwegian School of Sport Sciences.
JJ. Wyndaele, Antwerp University Medical Center.
Tom Øresland, Akershus University Hospital.
Stig Nordeval, University Hospital North Norway, Tromsø.
David B Vodusek, University Medical Centre, Ljubljana.
Julian Stern, Department of Psychological Medicine, St Marks, London.

Formål: Faglig oppdatering innenfor diagnose, forebygging, konservativ- og kirurgisk behandling av bekkenbunns dysfunksjoner som fekal- og urininkontinens, kronisk bekkenbunnsmerter og underlivsprolaps.
Målgruppe: Gynekologer, fysioterapeuter, gastrokirurger, jordmødre, uroterapeuter, stomisykepleiere, sykepleiere, urologer,nevrologer og allmenleger.

Sted: Store auditoriet, Akershus universitetssykehus. **Tid:** 23. november 2012.
Pris: NOK 900 (inkludere lunsj). **For mer informasjon:** 679 64 532.
Påmelding: send navn, stilling og fakturadresse til ahussymposium2012@ahus.no.

Se også vår webside: www.ahus.no/bekkenenteret

HELSE SØR-ØST

GRAVID

Miljøgift kan gi redusert fødselsvekt

Tekst Johan Alvik Foto Colourbox

Gravide med de høyeste konsentrasjonene av miljøgiftgruppen PFAS i blodet fikk barn med noe lavere fødselsvekt, viser funn fra mor og barn-undersøkelsen. PFAS brukes blant annet i impregnerte forbruksprodukter, tekstiler, tepper og matemballasje. 901 gravide deltok i undersøkelsen. Blodprøver fra uke 17 i svangerskapet ble analysert for innhold av to typer av miljøgiften PFAS.

Undersøkelsen viser at:

- Alle gravide hadde målbare mengder av PFOS og PFOA i blodet.
- Fødselsvekten var omkring 100 g lavere hos barn av mødre med de høyeste nivåene sammenlignet med barn av mødre med de laveste nivåene.
- Det var ingen forskjell i forekomst av for tidlig fødsel eller større vekstsvik.

I forsøk med dyr er det sett en klar risiko for uheldige effekter som veksthemning av fosteret dersom dyrene utsettes for PFAS i store konsentrasjoner. Mennesker blir vanligvis utsatt for mye lavere konsentrasjoner. Flere av egenskapene til PFAS er likevel bekymringsfulle, og mange land har innført tiltak for å begrense bruken. Mengden som finnes i mennesker har derfor gått ned de senere åra.

Kilde: Folkehelseinstituttet

Se fosterets utvikling uke for uke

UKE 9

UKE 18

UKE 27

UKE 40

Fantastisk animasjon på Babyverden.no

Utviklingen til fosteret i mors kropp har forbløffet mennesker til alle tider, og er blant naturens virkelig store undere!

Vi har fått laget virkelighetsnære illustrasjoner som viser detaljene i mors voksende mage – uke for uke, fra unnfangelse til fødsel.

Babyverden.no®
sammen fra første stund